

УДК 342.9:351.863:355.45(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.16>

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

Кантор Н.Ю.,

доктор юридичних наук,

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська Політехніка»

ORCID: 0000-0001-9533-0851

Кантор Н.Ю. Критерії ефективності цілепокладання адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період: поняття та зміст.

У статті окреслено критерії ефективності цілепокладання адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період.

Відзначено, що під критеріями ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права у цій сфері слід розуміти встановлені мірила оцінювання досліджуваного об'єкта через показники кількісного та якісного характеру, які дозволяють визначити ступінь досягнення поставлених законодавчих цілей.

Обґрунтовано, що у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період такими критеріями можуть виступати: функціональні критерії – дають змогу оцінити повноту та правильність визначення законодавцем цілей адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної діяльності. Важливими аспектами є точність формулювання завдань мобілізаційної підготовки та мобілізації та їх відповідність реальним умовам особливого періоду; соціальні критерії – відображають рівень реалізації прав і свобод громадян у сфері мобілізаційних правовідносин, доступність адміністративних процедур (наприклад, процедури бронювання, надання відстрочки від мобілізації, оформлення військового обліку). Кількісними показниками можуть бути кількість задоволених звернень щодо мобілізаційних процедур, рівень оскарження адміністративних рішень, рівень довіри населення до центрів комплектування та соціальної підтримки; якісними – простота процедур, прозорість ухвалення рішень, забезпечення захисту прав людини під час мобілізаційних заходів; економічні критерії – демонструють здатність норм адміністративного права закладати підвалини для раціонального використання бюджетних та інших ресурсів у сфері мобілізаційної підготовки. До показників належать обсяги фінансування мобілізаційних заходів, ефективність використання матеріальних ресурсів, співвідношення витрат і досягнутих результатів у забезпеченні готовності до оборони; політичні критерії – дозволяють оцінити, наскільки механізм цілепокладання норм адміністративного права сприяє досягненню загальнодержавних цілей, посиленню національної безпеки, виконанню Україною своїх внутрішніх і зовнішніх зобов'язань у сфері оборони. Важливими є такі показники, як рівень узгодженості мобілізаційних заходів із пріоритетами державної політики безпеки, здатність забезпечити обороноздатність держави навіть у кризових умовах; та інші критерії (наприклад, ідеологічні).

Ключові слова: адміністративне право, адміністративно-правове регулювання, цілепокладання, ефективність, ідеологічні критерії, критерії ефективності, механізм цілепокладання, мобілізаційна підготовка, мобілізація, національна безпека, особливий період, політичні критерії, публічна адміністрація, соціальні критерії, економічні критерії, функціональні критерії.

Kantor N.Yu. Criteria for the effectiveness of goal-setting in administrative-legal regulation in the sphere of mobilization training and mobilization during a special period: concept and content.

The article outlines the criteria for assessing the effectiveness of goal-setting in administrative and legal regulation within the sphere of mobilization training and mobilization during a special period. It is noted that the criteria for the effectiveness of the goal-setting mechanism of administrative law norms in this area should be understood as established measures for evaluating the studied object through quantitative and qualitative indicators, which allow for determining the degree of achievement of the

legislative objectives. It is substantiated that, within the field of mobilization training and mobilization during a special period, such criteria may include functional criteria, which enable the assessment of the completeness and correctness of the legislator's definition of the goals of administrative and legal regulation in the field of mobilization activities. Important aspects include the precision of formulating the tasks of mobilization training and mobilization and their correspondence to the actual conditions of the special period. Social criteria reflect the level of realization of citizens' rights and freedoms within the framework of mobilization legal relations and the accessibility of administrative procedures (for example, procedures for deferment, mobilization exemption, and military registration). Quantitative indicators may include the number of successfully processed requests related to mobilization procedures, the rate of appeals against administrative decisions, and the level of public trust towards territorial recruitment and social support centers; qualitative indicators include the simplicity of procedures, transparency of decision-making processes, and the safeguarding of human rights during mobilization activities. Economic criteria demonstrate the ability of administrative law norms to lay the foundation for the rational use of budgetary and other resources in the field of mobilization training. Relevant indicators include the volume of financing for mobilization activities, the efficiency of material resource use, and the ratio of expenditures to achieved results in ensuring defense readiness. Political criteria allow for assessing the extent to which the goal-setting mechanism of administrative law norms contributes to the achievement of national objectives, strengthening national security, and fulfilling Ukraine's internal and external obligations in the defense sphere. Important indicators are the alignment of mobilization measures with the priorities of national security policy and the ability to ensure the defense capacity of the state even in crisis conditions. Other criteria, such as ideological ones, may also be considered, taking into account the capacity of mobilization training to consolidate society around the values of protecting statehood and territorial integrity.

Key words: administrative law, administrative and legal regulation, goal-setting, effectiveness, ideological criteria, criteria of effectiveness, goal-setting mechanism, mobilization training, mobilization, national security, special period, political criteria, public administration, social criteria, economic criteria, functional criteria.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні виклики національної безпеки, спричинені збройною агресією росії проти України, обумовили суттєву трансформацію підходів до регулювання адміністративних правовідносин у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації. Встановлення ефективної системи адміністративно-правового регулювання у цій сфері стало не лише об'єктивною потребою часу, а й одним із визначальних чинників стійкості держави в умовах особливого періоду. Разом з тим правозастосовча практика продемонструвала, що недосконале чи недостатньо продумане цілепокладання норм адміністративного права може призводити до уповільнення мобілізаційних процесів, створення перешкод у взаємодії між суб'єктами відповідних правовідносин, зниження рівня суспільної довіри до публічної адміністрації.

Особливу актуальність ця проблема набуває у контексті дії правового режиму воєнного стану, який вимагає оперативності, чіткості та передбачуваності у регулюванні адміністративних правовідносин, пов'язаних із забезпеченням обороноздатності держави. Наявність ефективного механізму цілепокладання норм адміністративного права у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації є запорукою належного функціонування системи управління у надзвичайних умовах. Водночас, не завжди законодавець при визначенні завдань та цілей адміністративно-правового регулювання у цій сфері забезпечує достатній рівень деталізації, чіткість формулювань, що може негативно впливати як на якість адміністративно-правових норм, так і на ефективність їх реалізації.

Отже, проблематика дослідження полягає в необхідності розроблення комплексних критеріїв оцінки ефективності цілепокладання норм адміністративного права саме у специфічних умовах мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період, що передбачає врахування функціональних, соціальних, економічних, політичних та інших аспектів забезпечення національної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У цій площині слід зауважити, що проблематика ефективності в праві є доволі дослідженою, а науковий пошук – достатньо різновекторний. Так, наприклад, різноманітними аспектами ефективності в адміністративному праві займалися або продовжують займатися І.В. Болокан, Є.А. Гетьман, С.Л. Горьова, Є.В. Додін, В.В. Ігнатенко, Р.А. Калюжний, Л.В. Коваль, Т.О. Коломоець, В.К. Колпаков, О.П. Коренев, О.І. Костенко, О.В. Кузьменко, Я.В. Лазур, В.В. Ліпинський, П.С. Лютиков, А.Б. Маслова, О.І. Миколенко, Ю.В. Пирожкова, Д.В. Приймаченко, А.О. Селіванов, С.В. Шахов, В.В. Юровська, Ц. А. Ямпольська та ін.

Разом з тим, аналіз ґрунтовних та змістовних досліджень, присвячених обраній нами тематиці, наразі немає, що істотно актуалізує вказаний вектор науково пошуку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – окреслення критеріїв ефективності цілепокладання адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед варто відзначити, неоднозначність та відсутність єдності в адміністративно-правовій науці у питаннях визначення змісту ефективності та окреслення критеріїв та показників ефективності в адміністративному праві. Одною із найбільш поширених думок є системний підхід, запропонований І.В. Болокан, яка визначає критерії ефективності реалізації адміністративно-правових норм як обрану для оцінки результату втілення норми у життя міру оптимального співвідношення «мета–результат–витрати» [1, с. 90]. Дослідниця поряд із вказаним пропонує їх розгляд як певної триелементної ланки, що складається з: «умов ефективності реалізації норм адміністративного права» – обставин (їх сукупності), що сприяють реалізації, враховують особливості реальної дійсності і забезпечують результативність правового регулювання; «критеріїв ефективності реалізації норм адміністративного права» – обраної для оцінки результату втілення норм адміністративного права у життя міри оптимального кількісного та якісного співвідношення «мета–результат–витрати»; «показників ефективності реалізації» – наочно підтвердженого кількісними параметрами доказів дієвості положень, закріплених у нормах адміністративного права [2, с. 382]. Такий доволі нетиповий (як для доктрини адміністративного права) розгляд умов, критеріїв та показників ефективності реалізації адміністративно-правових норм дав І.В. Болокан привід для формулювання єдиної для всіх таких ланок класифікаційної моделі: «1) об'єктивні та суб'єктивні; 2) загальні та спеціальні; 3) базовий авторський розподіл – ті, що безпосередньо пов'язані з предметом реалізації; ті, що безпосередньо пов'язані із суб'єктом реалізації; ті, що безпосередньо пов'язані із процедурою реалізації, й подано детальний їх аналіз» [3, с. 19]. На нашу думку, такий підхід є не зовсім правильним та збалансованим, оскільки, «умови» та «критерії» є самостійними (хоч і з тісним кореляційним зв'язком) категоріями, мають свої окремі ознаки та вихідні «мірила» для класифікації [4, с. 409].

У цьому контексті підкреслимо, що ми є прихильниками підходу, за яким ефективність визнається як комплексна категорія, що потребує врахування різноманітних аспектів та критеріїв оцінювання. Враховуючи вказане, найбільш змістовною (із певними застереженнями та уточненнями) для нас є позиція С.В. Шахова, на думку якого критеріями та відповідними показниками ефективності норм адміністративного права є:

- рівень реалізації прав і свобод особи в публічній сфері, який зокрема виражається як в кількісних показниках (відношення кількості випадків реального використання певного права в публічній сфері до кількості намірів осіб ним скористатися), так і в якісних (якість наданих адміністративних послуг, розвиток малого підприємництва тощо);
- аксіологічні критерії, що визначають ефективність адміністративно-правової норми з точки зору її співвідношення із соціальними цінностями (свобода, рівність, справедливість тощо). Показниками аксіологічної ефективності норми адміністративного права є якісні характеристики, що дозволяють визначити ступінь переходу певного типу адміністративних правовідносин (їх суб'єктів) в інший, більш оптимальний, якісний стан за рахунок дії норм адміністративного права. Такими показниками можна вважати, наприклад, появу нових інноваційних можливостей реалізації прав особи, як то запровадження та подальше вдосконалення інституту електронних адміністративних послуг, спрощення порядку державної реєстрації актів цивільного стану (наприклад, народження) тощо. Іншими словами, ми ведемо мову про те, що закріплені, у т. ч. й нормами адміністративного права, принцип верховенства права та інші загальноправові принципи закладають підвалини для реформування законодавства, модернізації системи публічної адміністрації, удосконалення правозаставчої діяльності, що у свою чергу значно спрощує доступ особи до загальносоціальних благ, демократичних прав та свобод, забезпечує високий рівень їх захисту тощо. Також, серед таких показників можна назвати рівень дотримання державними службовцями під час виконання своїх повноважень принципів державної служби, у першу чергу, таких, як: верховенство права (забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави); законності (обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України) тощо [5]. У свою чергу, ефективність реалізації вказаних принципів може визначатись за допомогою кількісних показників (наприклад, мінімізація скарг громадян на дії або бездіяльність державних службовців, статистика вчинених державними службовцями кримінальних злочинів, адміністративних проступків та дисциплінарних деліктів і т. д.);

- економічні критерії, що відбивають, наприклад, рівень фінансових та інших затрат унаслідок використання конкретної адміністративно-правової норми або їх сукупності, демонструють рівень реалізації права особи на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, рівень реалізації фіскальної функції держави, у т. ч. наповнення державного бюджету за рахунок стягнення адміністративних штрафів, конфіскації майна тощо;
- політичні критерії ефективності адміністративно-правових норм, за допомогою яких встановлюється ефективність конкретних норм адміністративного права в аспекті сприяння досягненню цілей і завдань держави, виконання державою своїх внутрішніх та зовнішніх функцій;
- поведінкові та психологічні критерії дають змогу оцінити норму адміністративного права на предмет її сприйняття громадянами як обов'язкової до виконання; визначити ефективність адміністративно-правової норми залежно від її придатності до сприяння правомірній активності суб'єктів адміністративного права. Поведінкові та психологічні критерії оцінюються як за рахунок кількісних даних (наприклад, тих, що визначають кількість вчинених адміністративних проступків, що відображає реальний стан законності та правопорядку у суспільстві та ефективність впливу на нього відповідних норм адміністративного права), так і за рахунок якісних показників, що відображають стан правосвідомості суб'єктів;
- цільові критерії, які передбачають аналіз співвідношення між метою (цілями) адміністративно-правової норми і реальними результатами її реалізації суб'єктами адміністративного права. Так, наприклад, за рахунок аналізу динаміки кількості дорожньо-транспортних пригод, що відбулись внаслідок порушення правил дорожнього руху, можна судити про ефективність адміністративно-деліктних норм і т. д.;
- критерії конфліктності, що дають змогу оцінити ефективність норми адміністративного права за наслідками її реалізації, що приводять до зниження рівня конфліктності в суспільстві (у певній соціальній групі, колективі тощо), які, зокрема знаходять вираз у відповідних кількісних показниках (у т. ч. мінімізація адміністративно-правових спорів, динаміка кількості скарг приватних осіб тощо) [6, с. 118–127].

У своїх наукових розвідках С.В. Шахов запропонував системну модель критеріїв ефективності адміністративно-правового регулювання, що, безперечно, є суттєвим внеском у розвиток адміністративно-правової науки. Його підхід охоплює функціональні, аксіологічні, економічні, політичні, поведінкові, психологічні, цільові та конфліктні критерії. Такий багатовимірний аналіз дозволяє охопити як правові, так і соціально-поведінкові чинники результативності адміністративно-правових норм. Саме завдяки такій широті підходу його система критеріїв зберігає свою наукову цінність і може слугувати основою для подальшого розвитку методології оцінки ефективності адміністративно-правового регулювання.

Проте, із позицій тематики нашого дослідження, вбачаємо за доцільне висловити окремі застереження стосовно певної умовності та абстрактності деяких критеріїв, запропонованих ученим. Зокрема, аксіологічні критерії, хоча й відображають важливу роль загальносоціальних цінностей у правотворчості, мають досить високий рівень узагальненості, що ускладнює їх практичне застосування як мірил ефективності у конкретних сферах, наприклад, у регулюванні мобілізаційних процесів. Визначення рівня «переходу суб'єктів адміністративних правовідносин в якісно новий стан» чи «забезпечення доступу до соціальних благ» потребує складних соціологічних вимірів і не завжди прямо корелює із поставленими завданнями конкретного адміністративно-правового акту.

Вбачається, що подібні труднощі можна відзначити і щодо психологічних критеріїв, де оцінка рівня правосвідомості громадян та їх ставлення до норм права є важливим, але складно операціоналізованим показником. Його застосування вимагає залучення методик емпіричного соціологічного аналізу, що значно ускладнює процес об'єктивної оцінки ефективності на рівні правового аналізу.

Здійснений аналіз підходу С.В. Шахова до визначення критеріїв ефективності норм адміністративного права дозволяє зробити висновок, що, попри загалом логічну та комплексну побудову, окремі критерії залишаються дещо умовними або абстрактними. Це, в свою чергу, ускладнює їхнє практичне застосування в процесі оцінювання реальної ефективності правового регулювання. На нашу думку, саме недостатня конкретність і операціональність запропонованих критеріїв може знижувати практичну цінність таких наукових розробок для законотворчості та правозастосування.

Аналогічна проблема часто проявляється і в реальній практиці законотворчої діяльності. Недостатня чіткість у визначенні цілей нормативно-правових актів, нечітке формулювання завдань та критеріїв їх досягнення призводять до виникнення прихованих цілей, розмиття змісту регулювання та ускладнення подальшого оцінювання ефективності реалізації норм. Яскравим прикладом такої ситуації є аналіз Закону України від 16 січня 2024 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних у державних реєстрах для

військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану». Як показало дослідження, попри формальне окреслення мети та завдань закону, його положення містять низку прихованих і недостатньо артикульованих цілей, що ускладнює однозначне визначення ефективності правового регулювання в цій сфері.

На стадії законопроектної роботи, у пояснювальній записці до проекту вказаного закону вказується, що «проект Закону розроблено з метою законодавчого удосконалення процедури інформаційної взаємодії між державними реєстрами, встановлення можливості подання заяви (звернення) в паперовій або електронній формі до відповідних державних органів для набуття статусу учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни та члена сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, а також визначення порядку набуття військовослужбовцями статусу учасника бойових дій під час дії воєнного стану; завданням законопроекту є уточнення взаємодії державних реєстрів під час надання статусу учасника бойових дій, а також спрощення процедури оформлення статусу учасника бойових дій під час дії воєнного стану, особи з інвалідністю внаслідок війни та члена сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України». Окремо звертається увага на те, що постало питання щодо удосконалення механізму надання статусу учасника бойових дій з метою забезпечення соціального захисту окремої категорії військовослужбовців [7]. Отже, законодавець хоч і дещо безсистемно окреслив загальну мету законопроекту, безпосередню ціль та його завдання [8, с. 578].

Однак, разом із тим, аналіз положень вказаного проекту закону дає змогу прийти до цілком логічного та об'єктивного висновку про те, що сформульоване законодавцем так би мовити «дерево цілей» цього акту є неповноцінним, а сам законопроект містить в собі цілу низку прихованих цілей та задач. Такий наш висновок впливає зокрема із тих положень, що стосуються: оформлення документів військового обліку громадян України; ідентифікації призовників, військовозобов'язаних та резервістів, оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі та визнання недійсними документів військового обліку громадян України; переліку інформації про громадянина, якою має наповнюватися вказаний електронний реєстр; порядок та джерела наповнення реєстру такою інформацією; порядок функціонування електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного, резервіста і т.д. [8, с. 579].

Іншими словами, серед цілей законопроекту фактично можна було окреслити ще й такі: удосконалення порядку ведення військового обліку, оптимізація мобілізаційних процедур за допомогою цифровізації окремих дій, підвищення дисципліни військовозобов'язаних та упорядкування мобілізаційного ресурсу, налагодження взаємодії між уповноважених органами публічної адміністрації та їх посадовими та службовими особами, зменшення впливу на вказані процедури людського фактору тощо. На наше переконання, таке свідоме чи несвідоме приховування реальних цілей закону, безсистемне цілепокладання, нечіткість у формулювання цілей та завдань ставлять під сумнів як ефективність такого процесу (цілепокладання норм права), так і дієвість відповідних результатів реалізації правових норм, оскільки у першу чергу це породжує або навіть посилює недовіру громадян до інституту законодавчого органу загалом шляхом спотворення реального призначення закону, та сприяє розмиттю критеріїв оцінювання ефективності цілепокладання та норм адміністративного права. Принагідно, слід уточнити, що цей Закон було прийнято 16 січня 2024 року у тій же редакції, що досліджується нами [9]. Інакше кажучи, ефективність цілепокладання у даному разі навряд чи буде забезпечена, враховуючи виявлені та названі недоліки, хоча їх окреслення та зміст можуть бути дискусійним [8, с. 579-580].

З огляду на проведений аналіз наукових підходів до визначення критеріїв ефективності в адміністративному праві, виявлені проблеми реальної законотворчої практики щодо чіткого цілепокладання, а також враховуючи особливості правового регулювання мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період, виникла об'єктивна потреба у формуванні власної системи критеріїв оцінювання ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права.

Запропонована нами система критеріїв орієнтується на забезпечення більшої конкретності, практичної застосовності та відповідності реальним викликам і завданням публічного адміністрування у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації. Вона поєднує теоретичні напрацювання у цій галузі з практичними потребами забезпечення національної безпеки в умовах особливого періоду.

Висновки. На підставі раніше розробленої нами системи критеріїв оцінювання ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права [10, с. 338-339], яка адаптується до специфіки сфери мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період, запропонуємо відповідний перелік мірил оцінювання ефективності цілепокладання адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період.

По-перше, слід відзначити, що під критеріями ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права у цій сфері слід розуміти встановлені мірила оцінювання досліджуваного

об'єкта через показники кількісного та якісного характеру, які дозволяють визначити ступінь досягнення поставлених законодавчих цілей.

По-друге, у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації в особливий період такими критеріями можуть виступати:

- функціональні критерії – дають змогу оцінити повноту та правильність визначення законодавцем цілей адміністративно-правового регулювання у сфері мобілізаційної діяльності. Важливими аспектами є точність формулювання завдань мобілізаційної підготовки та мобілізації та їх відповідність реальним умовам особливого періоду;
- соціальні критерії – відображають рівень реалізації прав і свобод громадян у сфері мобілізаційних правовідносин, доступність адміністративних процедур (наприклад, процедури бронювання, надання відстрочки від мобілізації, оформлення військового обліку). Кількісними показниками можуть бути кількість задоволених звернень щодо мобілізаційних процедур, рівень оскарження адміністративних рішень, рівень довіри населення до центрів комплектування та соціальної підтримки; якісними – простота процедур, прозорість ухвалення рішень, забезпечення захисту прав людини під час мобілізаційних заходів;
- економічні критерії – демонструють здатність норм адміністративного права закладати підвалини для раціонального використання бюджетних та інших ресурсів у сфері мобілізаційної підготовки. До показників належать обсяги фінансування мобілізаційних заходів, ефективність використання матеріальних ресурсів, співвідношення витрат і досягнутих результатів у забезпеченні готовності до оборони;
- політичні критерії – дозволяють оцінити, наскільки механізм цілепокладання норм адміністративного права сприяє досягненню загальнодержавних цілей, посиленню національної безпеки, виконанню Україною своїх внутрішніх і зовнішніх зобов'язань у сфері оборони. Важливими є такі показники, як рівень узгодженості мобілізаційних заходів із пріоритетами державної політики безпеки, здатність забезпечити обороноздатність держави навіть у кризових умовах;
- інші критерії (наприклад, ідеологічні) – можуть враховувати здатність мобілізаційної підготовки консолідувати суспільство навколо цінностей захисту державності та територіальної цілісності.

Таким чином, запропонована система критеріїв дозволяє комплексно оцінити ефективність цілепокладання адміністративно-правового регулювання мобілізаційної підготовки та мобілізації, враховуючи як суто юридичні, так і функціональні, соціальні, економічні та політичні аспекти реалізації мобілізаційних заходів в особливий період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Болокан І.В. Критерії та показники ефективності реалізації адміністративно-правових норм: загальна характеристика. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. № 79. С. 87–91.
2. Болокан І.В. Реалізація норм адміністративного права: проблемні питання теорії та практики: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 549 с.
3. Болокан І.В. Реалізація норм адміністративного права: проблемні питання теорії та практики: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 38 с.
4. Кантор Н.Ю. Показники та критерії ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право»*. 2025. Випуск 88. Частина 2. С. 405–413.
5. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
6. Шахов С.В. Норми адміністративного права: теоретико-правові аспекти ефективності: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Дніпро, 2020. 442 с.
7. Пояснювальна записка до проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану» № 10062 від 18 вересня 2023 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42801>.
8. Кантор Н.Ю. Оцінка ефективності механізму цілепокладання норм адміністративного права: теоретико-прикладний аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 576–580.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних у державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану: Закон України від 16 січня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3549-20#Text>.
10. Кантор Н.Ю. Цілепокладання норм адміністративного права: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Дніпро, 2025. 388 с.